

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

จากการที่รัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อประชาชนผู้เป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตย ได้มีโอกาสในการปกครองตนเอง ซึ่งเดิมรูปแบบการปกครองเป็นสภาตำบล และได้ดำเนินการปรับปรุงชื่อกฎหมาย เพื่อให้อำนาจกับสภาตำบลมากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งได้มี พ.ร.บ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีเกณฑ์กำหนดให้สภาตำบลยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 40 ดังนั้นเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2539 จึงมีสภาตำบลที่ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว 2,760 แห่ง และในปี 2541 ก็จะได้รับยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลครบทุกตำบลทั่วประเทศ (กรมการปกครอง, 2539)

องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนา เนื่องจากมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนมีหน้าที่ต้องทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในหลายด้าน เช่น จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 ของประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง

จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง โดยการติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชน การสังเกต และการร่วมประชุมกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้พบว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความบกพร่องอยู่มาก เช่น การใช้งบประมาณในการพัฒนาสาธารณูปโภคไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน บางโครงการที่กำหนดขึ้นโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนไม่เห็นด้วย และไม่ให้ความร่วมมือ หรือบางครั้งถูกลามถึงขั้นเดินขบวนต่อต้าน โครงการพัฒนาด้านอาชีพไม่ตรงกับความต้องการประชาชนไม่ให้ความสนใจทำให้เกิดการรวมกลุ่ม และไม่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างองค์กรกับประชาชนหรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง จึงมีความขัดแย้งอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ไม่บรรลุตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญ ๆ มาจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดระบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมไม่สามารถสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่นแบบสองทาง (Two-way Communication) คือ การเผยแพร่ข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลสู่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาให้ตรงตามที่ต้องการ โดยผู้วิจัยยังได้พบอีกว่าในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ป้ายประกาศข่าว หรือสื่อบุคคลพร้อมอยู่แล้ว แต่ไม่มีการจัดระบบการบริหารงานให้เหมาะสมจึงยังไม่สามารถใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

นอกจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ระบบการประชาสัมพันธ์ขาดการพัฒนา คือ โครงสร้างในบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนประชาสัมพันธ์จึงทำให้ไม่มีผู้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง กล่าวคือ ตามโครงสร้างในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แบ่งโครงสร้างองค์กรเป็น 5 ชั้น

โดยแบ่งตามเกณฑ์รายได้ พื้นที่ และประชากร ซึ่งปรากฏว่าโครงสร้างการบริหารของ อบต. ชั้นที่ 2-4 ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการคลัง และส่วนโยธา และใน อบต.ชั้นที่ 1 มีส่วนสาธารณสุข เพิ่มขึ้นอีก 1 ส่วน โดยไม่มีส่วนประชาสัมพันธ์หรือบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ทั้งๆ ที่ในปัจจุบันเป็นยุคสื่อสารไร้พรมแดน และการประชาสัมพันธ์ได้เป็นส่วนหนึ่งที่มีความจำเป็นในโครงสร้างของการบริหาร เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งระหว่างองค์กรกับองค์กร องค์กรกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้ที่กว้างไกลแก่ประชาชนอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อ หาแนวทางในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเหมาะสม เป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างความเข้าใจในตำบลให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยตรง และได้เสนอความคิดเห็นสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขอย่างถูกต้อง ตลอดจนเป็นการเปิดรับข่าวสารภายนอก และเผยแพร่ข่าวสารของตำบลเพื่อให้ภายนอกได้รับรู้ อันจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากความสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นประชาชนที่มีความต้องการในการพัฒนา รวมทั้งการเอาใจใส่ในหลาย ๆ ด้านอย่างมาก โดยจะสังเกตได้ว่าปัญหาต่างๆที่มีในสังคมไทย เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหาแรงงาน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการรับรู้ และเข้ามาแก้ไขไม่มากนักน้อย ดังนั้นหากองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาในการ

บริหาร เช่น การอนุมัติงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการต่อต้านจากประชาชน โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถแก้ไข หรือจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้เอง ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง

ดังปัญหาในเบื้องต้นที่จะเกิดขึ้นหากองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการจัดระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดี และเหมาะสมในท้องถิ่น คือ

1) ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญ และห่วงแหนอำนาจ ในการปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตยก่อให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีการซื้อสิทธิ ขายเสียง

2) ประชาชนขาดความร่วมมือในท้องถิ่น อาจลุกลามไปถึงมีการต่อต้านการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานราชการอื่น เนื่องจากขาดการ รับรู้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร

3) ประชาชนขาดโอกาสในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหาร เนื่องจาก ไม่สามารถที่จะรับรู้ข่าวสารตามสิทธิ และความจำเป็นที่จะได้รับรู้ ทำให้เกิดการทุจริต คอรัปชั่นได้มากขึ้น

4) ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารที่ตรงกับความต้องการ ไม่ได้เสนอความคิดเห็น หรือสะท้อน ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง ทำให้การพัฒนาไม่ตรงทิศทางที่ต้องการ

5) ผู้บริหารขาดเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และ องค์การบริหารส่วนตำบล ปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีลักษณะปัญหาคล้ายคลึงกัน ซึ่งเกิดจากการขาดระบบประชาสัมพันธ์ ที่เหมาะสม กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ.2540 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้กำหนดแผนพัฒนาหนองกอมเกาะ ซึ่งมีพื้นที่กว่า 3,000 ไร่ ให้เป็นสวนสาธารณะ และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคาย แต่ก็ไม่ได้ ได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถสร้าง ความเข้าใจกับประชาชนได้ จึงทำให้โครงการเป็นอันต้องยกเลิกไป ทางด้านองค์การ

บริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายก็เช่นกัน มีเรื่องร้องเรียนและคัดค้านการที่องค์การบริหารส่วนตำบล อนุมัติให้ผู้ประกอบการดูทรายในลำแม่น้ำโขง ซึ่งมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพกสิกรรม และการประมงของประชาชน ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ยังไม่มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการที่จะสร้างความเข้าใจกับประชาชนได้

นอกจากนี้แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 แห่ง ยังมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน เช่น ปัญหาการว่างงาน ถูกเลิกจ้างเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา และพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ และองค์การบริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อจะได้นำผลการศึกษารั้งนี้มาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

1.3 สาเหตุของปัญหา

จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ในระดับจังหวัด เป็นระยะเวลากว่า 7 ปี จึงได้รับทราบปัญหาการประชาสัมพันธ์ในองค์กรต่าง ๆ ที่ยังขาดทิศทาง และแผนงานชัดเจนจนทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่บรรลุผลที่ตั้งไว้ และเมื่อได้สัมผัสใกล้ชิดกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ และองค์การบริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทในการพัฒนารอบด้านเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทโดยตรง ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจติดตามข่าวสารการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 แห่ง จากสื่อมวลชน และเข้าไปสังเกตจึงได้พบว่า มีความยุ่งยากสับสนหลายด้านที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานไม่บรรลุผลสำเร็จ ตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เข้าร่วมประชุมกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ ได้มีการระดมความคิดในการแก้ไขความบกพร่องในการบริหารงาน และการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ด้วยการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผล จากการระดมความคิด จึงได้สาเหตุของปัญหาในการประชาสัมพันธ์องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1.3.1 สาเหตุเกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น

- 1) ประชาชนขาดความสนใจในการรับฟังข่าวสาร
- 2) ประชาชนไม่เห็นความสำคัญในการประชาสัมพันธ์
- 3) ประชาชนขาดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมขององค์กรในท้องถิ่น
- 4) ประชาชนมีเวลาที่จะเลือกรับข่าวสารไม่ตรงกัน

1.3.2 สาเหตุเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์

- 1) สื่อหอกระจายข่าวในหมู่บ้านไม่ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
- 2) สื่อประชาสัมพันธ์มุ่งเน้นดำเนินการทางธุรกิจมากเกินไป
- 3) สื่อเสนอข่าวสารที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชนในท้องถิ่น
- 4) ไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้นเองในท้องถิ่น

1.3.3 สาเหตุเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการจัดสรรงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์

- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลขาดบุคลากรรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการพัฒนาความรู้ และทักษะในการประชาสัมพันธ์ให้กับบุคลากร

- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลขาดวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการประชาสัมพันธ์

1.3.4 สาเหตุเกี่ยวกับ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

- 1) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์
- 2) ขาดนโยบายที่ชัดเจนในการประชาสัมพันธ์

3) ขาดการพัฒนาให้เกิดระบบการประชาสัมพันธ์ใน องค์การบริหารส่วนตำบล

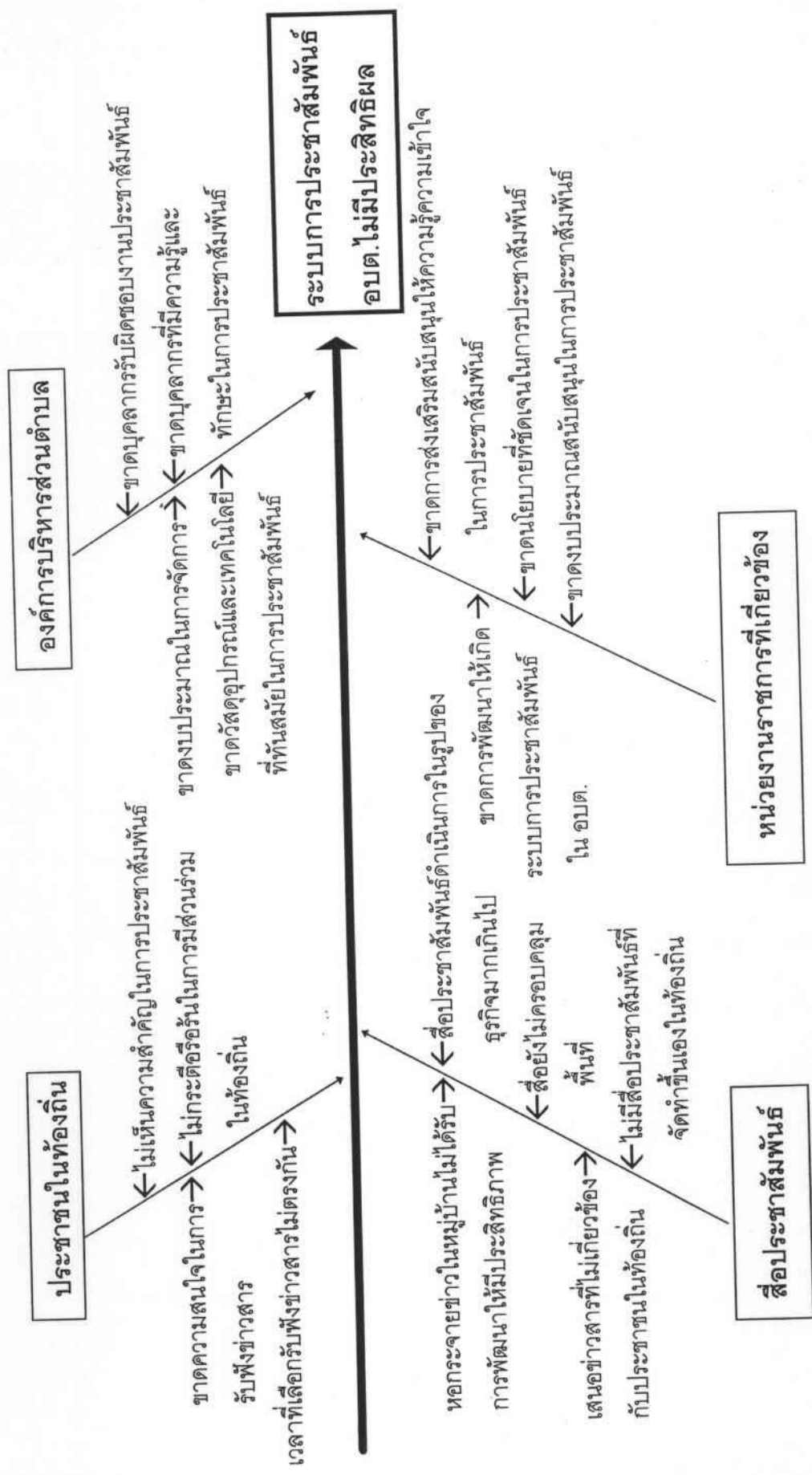
4) ขาดการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์

จากสาเหตุ 4 ประการหลักข้างต้นดังกล่าว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะมีความต้องการดังนี้

1. มีการอบรมให้ความรู้ และทักษะในการประชาสัมพันธ์
2. พัฒนาหอกระจายข่าวหมู่บ้าน จัดระบบการบริหารและใช้หอกระจายข่าวให้เหมาะสม
3. มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ตำบล
4. หน่วยงานของรัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์แก่สมาชิกสภา อบต. จัดรูปแบบการบริหารและการใช้หอกระจายข่าว จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนปัญหาที่เกิดจากประชาชน สื่อประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยยังไม่สามารถนำมาแก้ไขให้บรรลุผลได้ในเวลาอันจำกัด แต่จะได้สรุปเป็นแนวทางในการแก้ไขต่อไป

สาเหตุของปัญหา สรุปเป็นแผนภูมิแกว่งปลา ดังแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิกำงปลาแสดงปัญหา และสาเหตุที่ระบบการประชาสัมพันธ อุปต. ไม่มีประสิทธิภาพ

1.4 จุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ

จุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แนวทางในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้การประชาสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ตลอดจนสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับข่าวสารที่ตรงกับความต้องการและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.5.1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 เพื่อศึกษาความต้องการในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.3 เพื่อพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.6 ขอบเขตในการวิจัย

1.6.1 ศึกษากระบวนการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และองค์การบริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

1.6.2 การประชาสัมพันธ์มีขอบเขต ครอบคลุมในเรื่อง การเผยแพร่ข่าวสารสู่ประชาชนในตำบล การจัดทำแผนและโครงการประชาสัมพันธ์ การจัดระบบการบริหารงานหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และการเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการในการประชาสัมพันธ์ของการบริหารส่วนตำบลได้แนวทางในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนเป็นแบบอย่างให้องค์การบริหารส่วนตำบล อื่น ๆ นำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

1.8 นิยามศัพท์

ระบบการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างมีขั้นตอนแบบแผนที่ชัดเจนเพื่อให้การประชาสัมพันธ์สามารถเป็นเครื่องช่วยในการบริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ และองค์การบริหารส่วนตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

มีประสิทธิผล หมายถึง การดำเนินการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่บรรลุเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ตามที่ได้ตั้งไว้

สื่อประชาสัมพันธ์ หมายถึง ข่าวสาร หรือกิจกรรมที่ถูกส่งออกจากผู้ส่งสาร หรือสื่อมวลชน เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าว หมู่บ้าน